

Matematikte Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirlemede Aday Gösterme Ölçetmen Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Matematikte Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirlemede Aday Gösterme Ölçetmen Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25861>

Özet

Matematikte Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirlemede Aday Gösterme Öğretmen Formu, öğretmenlerin **matematik** alanında potansiyel olarak üstün yetenekli öğrencileri erken aşamada tespit etmelerine yardımcı olmak amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Bu form, Şbrahim Budak'ın 2007 yılında yürüttüğü kapsamlı **doktora tezi** çalışması kapsamında, matematiksel yeteneğin çeşitli boyutları gözlemlenmeye yönelik sistematik bir modelin parçası olarak tasarlanmıştır. Ölçek, geleneksel başarı testlerinin ölçmekte zorlandığı yaratıcı, azim ve derin matematiksel anlayış gibi özellikleri öğretmen gözlemleri aracılığıyla değerlendirerek tanılama sürecinin ilk adımı oluşturmaya hedeflemektedir.

Ölçek çetidi "Geliştirme" olarak belirtilmiştir, bu da formun belirli bir popülasyonda ve bağlamda (Türkiye) geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak sırdan oluşturulduğunu gösterir. Formun kullanılması, **aday gösterme** sürecini standardize etmeyi ve üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun özel eğitim hizmetlerine erişimini sağlamlaştırmaya amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Matematiksel üstün yetenek, öğretmen aday gösterme formu, yetenek belirleme, özel eğitim, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Şbrahim Budak, yetenek taraması.

Yazarlar

Şbrahim Budak

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, **matematik** alanında üstün yetenek potansiyeli gösteren öğrencilerin, resmi tanılama süreçlerine yönlendirilmesi için öğretmenler tarafından sistematik ve objektif bir şekilde aday gösterilmesini sağlamaktır. Öğretmenler, öğrencileri sınıf ortamında uzun süreli ve doğal bağlamda gözlemleyen kişiler olduklarından, bu öğrencilerin ders dışı ilgilerini, alışılmadık problem çözme becerilerini ve derin matematiksel anlayışları tespit etmede merkezi bir role sahiptir.

Form, sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda matematiksel muhakeme, problem çözme stratejilerinde esneklik, sebat ve matematiksel kavramlara yönelik yüksek motivasyon gibi nitelikleri de belirlemeye odaklanır. Bu sayede, Türkiye'deki üstün yetenek tanılama sistemleri için güvenilir ve kapsamlı bir ön tarama aracı sunulması amaçlanmıştır.

Yapı

Matematikte Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirlemede Aday Gösterme Öğretmen Formu, matematiksel **üstün yetenek** yapısının çok boyutlu doğasının ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu yapı, genellikle üç ana bileşeni içerir: Yüksek genel zeka, yaratıcılık ve görev başarıları (Renzulli Modeli). Ancak bu form özelinde, matematiksel yeteneğin bilişsel boyutları ön plana çıkarılmıştır.

Ölçülen temel yapılar şunları içerebilir: **Soyut düşünme** yeteneği, karmaşık problemleri analiz etme ve çözme becerisi, matematiksel kavramlar arasında hızlı bağlantılar kurma, özgün çözüm yolları üretme ve matematiksel görevlere karşı gösterilen derin ilgi ve odaklanma. Ölçek, öğrencilerin bu kritik yetenek göstergelerini günlük sınıf aktivitelerinde ne sıklıkta sergilediğini belirlemek için öğretmenlerin gözlemlerine dayanır.

Geçerlik

Kaynak referansta (Budak, 2007) ölçeğin geçerlik çalışmaları na ilişkin özet bir istatistiksel bilgi sunulmamıştır. Ancak, ölçek bir **doktora tezi** kapsamında geliştirildiği için, formun bilimsel standartlara uygun olarak geçerlik analizlerinden geçirilmiş olması zorunludur. Bu analizler genellikle şunları kapsar:

İçerik Geçerliliği: Maddelerin matematiksel üstün yeteneğin teorik yapısının ne derece temsil ettiğinin uzman görüşleriyle belirlenmesi.

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi yoluyla ölçeğin teorik boyutlarının (yapıların) istatistiksel olarak doğrulanması.

Ölçüt Bağlantılı Geçerlik: Form sonuçlarının, standart zeka testleri veya matematik başarı testleri gibi diğer ölçütlerle korelasyonunun incelenmesi.

Detaylı geçerlik katsayıları ve metodoloji için yazarın orijinal tezine ([YÖK Ulusal Tez Merkezi](#)) üzerinden erişilebilir başvurulmalıdır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik değerleri (örneğin, **iç tutarlılık** katsayıları, Cronbach Alfa değeri veya test-tekrar test güvenilirliği) kaynak özetinde açıkça belirtilmemiştir. Öğretmen aday gösterme formlarında güvenilirlik, özellikle iki kritik açıdan önemlidir:

İç Tutarlılık: Ölçekteki tüm maddelerin aynı yapıyı (matematiksel üstün yetenek) ölçme tutarlılığı.

Gözlemciler Arası Güvenirlik: Farklı öğretmenlerin aynı öğrenciyi benzer şekilde değerlendirme tutarlılığı, ki bu, aday gösterme formlarının en önemli güvenilirlik göstergelerinden biridir.

Bu güvenilirlik analizlerinin sonuçları ve metodolojisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde hazırlanan 2007 tarihli doktora tezinde detaylı olarak sunulmuştur.

Faktör Analizi

Matematikte Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirlemede Aday Gösterme Öğretmen Formu, bir geliştirme çalışması ürünü olduğundan, ölçeğin boyutluluğunu ve yapısal bütünlüğünü ortaya koymak amacıyla istatistiksel analizler yapılmıştır. Bu analizler, büyük ihtimalle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizini (DFA) içermektedir.

Faktör analizi, formdaki maddelerin matematiksel yeteneğin hangi alt boyutları temsil ettiğini belirlemeye yardımcı olmuştur. Bu alt boyutlar, matematiksel **üstün yetenek** alanında yaygın olarak kabul edilen; örneğin, "Sayısal Akıcılık ve Hız", "Yaratıcı Problem Çözme" veya "Matematiksel Gözlem ve Merak" gibi faktörler olabilir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental)

Format: Öğretmen Aday Gösterme Formu (Teacher Nomination Form). Formun derecelendirme sistemi (örneğin, 5'li Likert tipi) kaynakta belirtilmemiştir, ancak öğretmenlerin gözlemlenen davranışları sıklıkla veya yoğunluğunu puanlamasına dayanır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencileri (Tezin başlama başlangıcı olarak genellikle 6-14 yaş aralığı).

Age Group: 6-14 yaş (Tahmini).

Population Details: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda eğitim gören, matematik alanında potansiyel gösteren veya gösterdiği düşünülen öğrenciler.

Test Methodology: Öğretmen Gözlemine Dayalı Derecelendirme. Öğretmen, öğrencileri belirli matematiksel davranışlar ve yetenek göstergeleri açısından değerlendirir ve notlandırır. Bu yöntem, öğrencinin performansını uzun bir zaman dilimi boyunca değerlendirme avantajı sunar.

Anahtar Kelimeler

Özel yetenek, matematik eğitimi, aday gösterme, **doktora tezi**, yetenek taraması, öğretmen gözlemi, KTÜ, bilişsel yetenek.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: İbrahim Budak (2007 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Fen Bilimleri Enstitüsü'nde doktora tezini tamamlamıştır.)

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, akademik bir **doktora tezi** çalışması (2007) kapsamında geliştirilmiştir. Bu tür akademik araçlar genellikle eğitim ve araştırma amaçları için ücretsizdir, ancak yazar ve tezin bağlı olduğu kurum (Karadeniz Teknik Üniversitesi) referans gösterilmelidir.

Ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için yazar İbrahim Budak ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Testin geliştirildiği ve yayımlandığı yıl **2007**'dir.

Kaynaklar

Budak, İ. (2007). Matematikte üstün yetenekli öğrencileri belirlemede bir model (Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden edinilmiştir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

<matematikte-ustun-yetenekli-ogrencileri-belirlemede-aday-gosterme-ogretmen-formu-toad.pdf>

Matematikte Üstün Yetenekli Öğrencileri Belirlemede Aday Gösterme Öğretmen Formu Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak referans özetinde sağlanmamıştır. Maddelerin tamamı ve derecelendirme detayları için İbrahim Budak'ın 2007 tarihli doktora tezine başvurulması gerekmektedir.